

10. Liikenneverkko

Selvitysosa: Valtion liikenneverkon ylläpidon ja kehittämisen lisäksi valtio antaa avustusta erikseen päätettyihin kaupunkien liikenneinvestointeihin (vuonna 2016 länsimetron rakentamiseen 20,4 milj. euroa), eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (1 milj. euroa) sekä yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (3 milj. euroa).

Valtion omistaman liikenneverkon ylläpitoon eli perusväylänpitoon käytetään 1 116 milj. euroa bruttona ja kehittämiseen 540 milj. euroa ml. maa-alueiden hankinta. Perusväylänpidon määrärahasta 100 milj. euroa on hallituksen strategisten kärkihankkeiden korjausvelan vähentämiseen kohdennettua rahoitusta.

Vuonna 2016 käynnistetään uutena kehittämishankkeena Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen.

Valtion liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus oli 78 071 km, rataverkon pituus 5 944 km ja vesiväylien pituus 16 267 km vuoden 2014 lopussa. Vastaava väyläomaisuuden kirjanpitoarvo oli maantieverkon osalta 15,0 mrd. euroa, rataverkon osalta 4,4 mrd. euroa ja vesiväylien osalta 0,2 mrd. euroa. Liikenneverkon jälleenhankinta-arvoa ei ole tarkkaan laskettu, mutta sen arvioidaan olevan yli 50 mrd. euroa. Verkon arvoa nostaa erityisesti väylien ylläpitoon osoitettavat määrärahat sekä kehittämisinvestointien valmistuminen.

Liikenneverkon tasearvio (milj. euroa)

	v. 2014	v. 2015 (arvio)	v. 2016 (arvio)
Tie	15 012	15 060	15 130
Radat	4 355	4 650	4 950
Vesiväylät	196	196	196
Yhteensä	19 563	19 906	20 276

Maanteiden, rautateiden ja vesiväylien ns. korjausvelka on yhteensä noin 2,4 mrd. euroa. Korjausvelalla tarkoitetaan rahasummaa, joka tarvittaisiin väylien saattamiseksi nykytarpeita vastaavaan hyvään kuntoon. Hyvä kunto tarkoittaa sellaista teknis-taloudellista tasoa, jolla väylän palvelutaso on väylän liikennemäärään ja merkittävyyteen nähden riittävä ja palvelutason ylläpitäminen ei tule kohtuuttoman kalliiksi.

Liikennevirasto vastaa valtion tie-, rata- ja vesiväyläverkosta sekä ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Liikennevirasto toteuttaa toimenpiteillään pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita, niiden painopisteitä ja hallinnonalan muita tavoitteita edistämällä liikenteen palvelumarkkinoiden ja asiakaslähtöisten palvelujen syntymistä erityisesti kokeiluilla, avaamalla ja hyödyntämällä tietoa sekä edistämällä digitalisaatiota liikennejärjestelmän suorituskyvyn parantamiseksi sekä automatisaation ja uusien käyttäjälähtöisten palvelujen mahdollistamiseksi. Liikennevirasto turvaa liikenne- ja viestintäyhteyksiä asiakastarpeita vastaavasti huolehtimalla liikenneverkon kunnosta sekä parantamalla liikenteen toimintavarmuutta ja turvallisuutta. Tulevina vuosina keskeisiä tehtäviä on korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja korjausvelan hallittu vähentäminen hallitusohjelman mukaisesti. Liikenneverkon ylläpitoa ja kehittämistä tehostetaan mm. tiedon paremmalla hyödyntämisellä, uusien verkon kuntoa kartoittavien menetelmien hyödyntämisellä, kuntien ja valtion hankintayhteistyöllä sekä tietomallintamisen täysimääräisellä käyttöönotolla. Suunnittelukäytäntöä kehitetään ottamaan huomioon digitalisaation ja automatisaation vaikutukset tulevaisuuden liikennejärjestelmään ja liikennemääriin.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikennevirastolle vuodelle 2016 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet.

Tulostavoite	2014 toteutuma	2015 tavoite/ennuste	2016 tavoite
--------------	-------------------	-------------------------	-----------------

TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA**Liikenne- ja viestintäyhteydet****Liikennejärjestelmä toimii kilpailukykyä ja hyvinvointia edistäen**

Elinkeinoelämän tyytyväisyys kuljetusten toimivuuteen (asteikko 1—5)	..	3,8	..
Kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen (asteikko 1—5)	..	3,3	..

Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti

Päällystetyt tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km, (vilkasliikenteinen tieverkko/muu tieverkko) enintään	940/4 566	1 140/4 820	1 000/5 400
Maantie- ja ratasillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono, kpl, enintään	795	840	890
Rataverkon kuntoindeksi (syksyn mittaus)	97	97	97
Huonokuntoiset turvalaitteet kauppamerenkulun väylillä, %, enintään	7,2	7,8	8,5

Biotalouden toimintaedellytyksistä huolehditaan

Painorajoitetut maantiesillat, kpl, enintään	494	490	485
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km (enintään)	2 750	2 850	2 900

Liikenteen toimintavarmuus ja turvallisuus paranevat

Radanpidosta johtuvat viivästykset kaukoliikenteessä, % junista 5 min. myöhässä (enintään)	4,5	4,0	4,0
Radanpidosta johtuvat viivästykset lähiliikenteessä, % junista 3 min. myöhässä (enintään)	1,6	1,5	1,5
Jäänmurtopalveluiden odotusaika, h, tavoite enintään	1,9	3,5	3,5
Tieliikenteen henkilövahinko-onn. vähemmän perusväylänpidon toimin, kpl	19	23	15

Liikenteen aiheuttamat ympäristöhaitat vähenevät

Väylänpidon meluntorjunnan vaikutus, henkilö/vuosi	575	985	450
Pohjavesien pilaantumisriskin vähennä väylänpidon toimin, km	15	5,7	5,0

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS**Tuottavuus ja kokonaistaloudellisuus**

Työn tuottavuuden kasvu, %	-0,8	1	1
Kokonaistuottavuuden kasvu, %	-1,4	0,2	0,2

Liikenneviraston menot ja tulot (milj. euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen ta- lousarvio	2016 esitys
Toimintamenot (01)	84,4	81,1	78,9
— Tulot toiminnasta	1,1	1,2	1,0
— Toimintamenot	85,5	82,3	79,9
— Hallinto	80,3	76,3	73,9
— T&K	5,2	6,0	6,0

	2014 toteutuma	2015 varsinainen ta- lousarvio	2016 esitys
Perusväylänpito (20)	982,6	932,9	1 065,0
Tulot	79,4	65,5	50,6
— Ratamaksu	43,4	43,8	41,0
— Muut tulot	36,0	21,7	9,6
Menot	1 062,0	998,4	1 115,6
Päivittäinen kunnossapito	377,9	382,1	396,5
— Hoito	330,5	317,8	331,4
— Käyttö	47,4	64,3	65,1
Ylläpito	400,7	345,6	372,8
— Korjaus	62,6	57,5	57,5
— Elinkaaren hallinta	325,2	273,1	298,9
— Omaisuuden hallinta	12,9	15,0	16,5
Parantaminen	120,5	89,7	65,2
— Liikenneväylien parantamisinvestoinnit	81,1	62,2	31,4
— Liikenteen hallinnan järjestelmät	16,7	16,0	21,8
— Suunnittelu	22,7	11,5	12,0
Liikenteen palvelut	162,9	181,1	181,1
— Liikenteen ohjaus ja informaatio	68,7	79,3	74,6
— Jäänmurto	43,0	49,0	51,0
— Maantielauttaliikenne	47,1	48,3	51,0
— Merikartoitus	4,2	4,5	4,5
Korjausvelan vähentäminen	-	-	100,0
Kehittämisinvestoinnit (70, 76, 77, 78, 79)	535,4	549,9	540,0
Jäänmurtajan hankinta (70)	0,9	55,0	-
Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (76)	21,3	35,0	35,0
Väyläverkon kehittäminen (77)	415,0	340,1	343,0
Eräät väylähankkeet (78)	30,8	22,0	56,0
Elinkaarirahoitushankkeet (79)	67,4	97,8	106,0
Nettomenot yhteensä	1 602,4	1 564,0	1 683,9
Bruttomenot yhteensä	1 682,9	1 630,7	1 735,5

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2014 toteutuma	2015 arvio	muutos	2016 arvio	muutos
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	94 630	95 000	0,4 %	96 000	1,1 %
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	18,1	18,1	0,0 %	18,1	0,0 %
Väylämaksutuotot, 1 000 euroa	87 587	44 400	- 49,3 %	44 800	0,9 %
Muut tuotot, 1 000 euroa	132	130	-1,5 %	130	0,0 %
Kustannukset, 1 000 euroa	82 662	86 162	4,2 %	92 662	7,5 %
Kustannusvastaavuus	106,1 %	51,7 %	-54,4 %-yks.	48,5 %	-3,2 %-yks.

01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 78 917 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenneviraston tehtävänä on vastata liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestäväää kehitystä.

Liikennevirasto kehittää toimintaansa erityisesti koko liikennejärjestelmän näkökulmasta parantamalla liikennemuotojen yhteistoimintaa ja tuottavuusedellytyksiä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	85 445	82 280	79 877
Bruttotulot	1 057	1 200	960
Nettomenot	84 388	81 080	78 917
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	23 022		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	24 788		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtakunnalliset liikenteen telematiikka- ja tietopalvelut (siirto momentilta 32.01.02) (9 htv)			268
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-99
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa			-662
Palkkaliukumasäästö			-310
Palkkausten tarkistukset			349
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-403
Toimintameno säästö (HO 2015)			-1 150
Vuokramenojen indeksikorotus			42
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö			-80
Tasomuutos			-118
Yhteensä			-2 163

2016 talousarvio	78 917 000
2015 talousarvio	81 080 000
2014 tilinpäätös	86 154 000

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 065 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) väylien hoidosta, käytöstä, korjauksista, elinkaaren hallinnasta, omaisuuden hallinnasta, liikenneväylien parantamisinvestoinneista, liikenteen hallinnan järjestelmästä, suunnittelusta, liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta, jäänmurrosta, maantielauttaliikenteestä, merikartoituksesta ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen sekä väylänpidosta aiheutuvien vahingonkorvauksien maksamiseen
- 2) toimintamäärärahan vakiosisältöisen käyttötarkoituksen mukaisesti sellaisten välttämättömien lakisäätöisten velvoitteiden tekemiseen, joista voi aiheutua menoja myös tulevina varainhoitovuosina
- 3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 4) väliaikaisesti radanpidon materiaalitoimituksien maksamiseen ennen materiaalin kohdentamista sijoitusmenomomentille budjetoituille väylien kehittämishankkeille.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksutulot, maksullisen palvelutoiminnan tulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja sekä väylänpidon vahingonkorvaustulot.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 41,0 milj. euron ratamaksun perusmaksu. Liikennevirasto tulouttaa lisäksi rataverolain perusteella momentille 11.19.03 yhteensä 5,34 milj. euroa rataveroa. Määrärahan mitoituksessa on myös otettu huomioon hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisen kärkihankkeen perusväylänpito: korjausvelan vähentämisen lisärahoitus 100 milj. euroa.

Korjausvelan kasvu pysäytetään ja velkaa vähennetään hallitusti ja väylien kuntoa turvataan ottaen huomioon myös väylän merkitys asiakkaalle. Korjausvelka kasvaisi ja väylien kunto heikkenisi nopeasti ilman korjausvelkapanostusta. Väylien elinkaaritehokkuus on keskeisiä tavoitteita. Korjausvelkarahoitusta kohdennetaan myös digitaalisuuden ja automaation edistämiseen korjausvelan hallinnan kehittämiseksi ja siten uuden korjausvelan synnyn ehkäisemiseksi.

Olemassa oleva liikenneverkko pidetään kunnossa *perusväylänpidon* toimin. Perusväylänpidon määrärahoilla rahoitetaan tien- ja radanpitoa sekä vesiväylänpitoa. Maantielain mukaan tienpito käsittää maantien suunnittelun, rakentamisen, kunnossapidon ja liikenteen hallinnan. Maantien rakentamisella tarkoitetaan uuden tien tekemistä ja tien parantamista. Ratalain mukaan *radanpidolla* tarkoitetaan rautatien ja siihen liittyvän kiinteän omaisuuden suunnittelua, hankintaa, rakentamista, hallintaa ja kunnossapitoa sekä olemassa olevan rautatien parantamista. Rakentamisella tarkoitetaan uuden rautatien rakentamista ja olemassa olevan rautatien parantamista.

Väylänpito jaetaan päivittäiseen kunnossapitoon, ylläpitoon, parantamiseen sekä liikenteen palveluihin. Nämä on jaettu edelleen momentin päätösosassa mainittuihin osiin. Perusväylänpidon rahoituksesta noin 60 % on sidottu yli vuoden kestäviin indeksisidonnaisiin sopimuksiin.

Väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet sekä tulevina vuosina korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja sen hallittu vähentäminen. Korjausvelkatoimenpiteet kohdennetaan mm. vilkasliikenteisten seutu- ja yhdysteiden päällysteiden ja rakenteiden parantamiseen, maantie- ja ratasiltojen kuntoon, ratapihoihin ja ratojen turvalaitteisiin sekä biotalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi sekä raakapuutermiinalien kehittämiseen.

Päivittäisellä kunnossapidolla (397 milj. euroa) varmistetaan liikenneverkon päivittäinen liikennöitävyys. Liikenneverkon hoitoon käytetään 332 milj. euroa ja nämä toimet priorisoidaan koko väylänpidossa. Väylien ja niiden laitteiden toiminnan energiakulut sekä sähkö- ja ict-järjestelmien tukipalvelut ovat yhteensä 65 milj. euroa.

Ylläpitoon käytetään 381 milj. euroa. Ylläpidolla korjataan liikenneverkon ja sen erityisrakenteiden kulumisesta ja ikääntymisestä aiheutuvia vaurioita ja uusitaan toimivuudeltaan heikkeneviä rakenteita. Liikenneverkon korjausvelka on pääosin aiheutunut ylläpidon toimenpiteiden riittämättömyydestä perusväylänpidon rahoitustason laskettua ja ostovoiman heiketessä. Suurin osa ylläpidon rahoituksesta käytetään elinkaaren hallintaan eli 307 milj. euroa. Toimet ovat laajalti väyläverkon osien tai suuren yksittäisen kohteen suunnitelmallista korjausta ja uusimista, ml. hankeohjelma pääratojen routa- ja pehmeikkökorjauksille. Näillä toimilla estetään kunnan heikkenemisen haittavaikutuksia liikenteelle ja parannetaan liikenteen turvallisuutta, sujuvuutta ja täsmällisyyttä.

Parantamiseen käytetään 65 milj. euroa ja sillä pidetään väylien palvelutaso lisääntyneen liikenteen tai maankäytön muutosten edellyttämällä tasolla. Liikenneväylien parantamisinvestoinneilla (31 milj. euroa) rahoitetaan pienehköjä rakennuskohteita ja niihin liittyvä hankesuunnittelu. Näihin kuuluvat mm. raakapuuterminaalien hankeohjelma (5 milj. euroa), raskaiden ajoneuvojen mitta- ja painokorotusten hankeohjelma (10 milj. euroa). Muu parantamisen rahoitus kohdentuu liikennekeskusten käyttämien järjestelmien pienimuotoiseen uusimiseen ja suunnitteluun (pl hankesuunnittelu).

Liikennepalveluihin käytetään 181 milj. euroa. Liikennepalvelut muodostuvat liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta (75 milj. euroa, pääosin rataliikennekeskuksen, tieliikennekeskusten ja VTS-keskusten palveluiden ostoja), jäänmurrasta (51 milj. euroa), maantielauttaliikenteestä (51 milj. euroa) ja merikartoituksesta (4,5 milj. euroa). Toimilla edistetään liikenteen, kuljetusten ja liikkumisen turvallisuutta, sujuvuutta ja ympäristöystävällisyyttä. Jäänmurron menot on mitoitettu jäänmurtajien 490 toimintapäivän mukaan ja väylämaksulain mukaisten tehtävien kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan 48,5 % vuonna 2016. Väylämaksun tarkoituksena on kattaa kauppamerenkulun väylien rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta sekä alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset. Väylämaksun tilapäinen puolitus on voimassa vuonna 2016.

Perusväylänpidon menot ja tulot liikennemuodoittain vuosina 2014—2016 (milj. euroa) ¹⁾

	2014 toteutuma		2015 varsinainen talousarvio			2016 esitys			
	bruttomenot	bruttotulot	nettomenot	bruttomenot	bruttotulot	nettomenot	bruttomenot	bruttotulot	nettomenot
Tienpito	590	21	569	545	11	534	540	-	540
Radanpito	394	60	334	366	53	313	381	50	331
Vesiväylänpito	81	1	80	87	1	86	95	1	94
Yhteensä	1 065	82	983	998	65	933	1 016	51	965

¹⁾ Ei sisällä korjausvelan vähentämiseen osoitettua 100 milj. euron määrärahaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Liikenneverkon korjausvelan vähentäminen	100 000
Tasomuutos	32 091
Yhteensä	132 091
2016 talousarvio	1 065 000 000
2015 I lisätalousarvio	7 793 000
2015 talousarvio	932 909 000
2014 tilinpäätös	1 016 938 000

35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen länsimetron rakentamiseen välillä Ruoholahti—Matinkylä.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Länsimetrohankkeessa jatketaan Helsingin metroa Ruoholahdesta Matinkylään. Avustus maksetaan edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella. Vuoden 2014 loppuun mennessä rakentamiskustannukset ovat olleet yhteensä 660 milj. euroa. Vuonna 2015 syntyvien rakentamiskustannusten arvioidaan olevan noin 300 milj. euroa. Siitä valtion avustuksen 30 % osuuteen voidaan hyväksyä vain osa, koska avustuksen enimmäismäärä 200,0 milj. euroa lokakuun 2007 MAKU-indeksiin (131,5 pistettä 2000=100) kustannustasossa tulee täyteen. Vuonna 2016 tarvittavasta määrärahasta puuttuva osa rahoitetaan aikaisempina vuosina myönnettyistä määrärahoista, joita on jäänyt käyttämättä 18,6 milj. euroa. Länsimetron rakentamisen avustamisesta on valtiolle kertynyt menoja vuosina 2011—2015 yhteensä 197,9 milj. euroa. Avustusta ennakoidaan maksettavan vuonna 2016 vielä 39,0 milj. euroa.

Länsimetron jatkohankkeessa metron rakentamista jatketaan Matinkylästä Kivenlahteen asti. Avustus maksetaan Espoon kaupungille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus maksetaan vuonna 2017 vuosina 2014—2016 toteutuneista avustuskelpoisista menoisista. Länsimetron jatkohankkeen arvioidaan etenevän siten, että valtionavustusta maksetaan 83 milj. euroa vuonna 2017, 80 milj. euroa vuonna 2018, 65 milj. euroa vuonna 2019 ja 14 milj. euroa vuonna 2020. Avustuksen enimmäismäärä vuoden 2013 marraskuun MAKU-indeksiin (136,72 pistettä 2005=100) kustannustasossa on 240 000 000 euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018	2019—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Ruoholahti—Matinkylä	20 400	-	-	-	20 400
Matinkylä—Kivenlahti	-	83 000	80 000	79 000	242 000
Yhteensä	20 400	83 000	80 000	79 000	262 400

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-68 313
Yhteensä	-68 313

2016 talousarvio	20 400 000
2015 talousarvio	88 713 000
2014 tilinpäätös	55 744 000

41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa voidaan käyttää valtionavustuksen maksamiseen Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien toiminta- ja investointimenoihin.

Selvitysosa: Avustuksen myöntäminen muuhun kuin lennonvarmistus-, turva tai vartiointitoimintaan edellyttää lisäksi komissiolle tehtävää valtiontuki-ilmoitusta ja komission hyväksyntää lentoasemia ja lentoyhtiöitä koskevien

valtiontukisuuntaviivojen (EUVL 2014/C 99/03) nojalla. Tällöin toimintaan myönnettävän avustuksen enimmäismäärä ja kriteerit riippuvat komission hyväksynnästä.

2016 talousarvio	1 000 000
2015 I lisätalousarvio	1 340 000
2015 talousarvio	1 000 000
2014 tilinpäätös	1 000 000

50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) ja asetuksen (1267/2000) mukaisten valtionavustusten maksamiseen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen
- 2) tiekuntien neuvonnan ja opastamisen tukemiseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen.

Valtionavustus kohdistuu ensisijassa lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen sekä vähäisessä määrin teiden parantamiseen. Valtionavustukseen oikeutettuja teitä on noin 55 000 km, ja niiden hoitamista varten on perustettu noin 16 000 tiekuntaa.

Avustettaviin erityiskohteisiin käytettävä tuki on noin 1,8 milj. euroa. Saapuneiden avustushakemuksien pohjalta arvioidaan erityiskohteisiin kohdennettava tuki. Vuonna 2015 arvio tehtiin avustuksen enimmäismäärän, 80 prosentin, mukaisesti. Vuonna 2016 arvio tehdään 65 prosentilla. Avustustason muuttamisella haetaan kustannustehokkuutta ja varmistetaan avustustoiminnan tarkoituksenmukainen palvelutason saavuttaminen.

Avustettavia kohteita ovat vain tien liikennöitävyyden kannalta kiireellisimmät siltojen ja suurien rumpujen parantamiset tai tien vaurioitumisen korjaamiset. Tuki voi olla korkeintaan 75 % todellisista hyväksytyistä kustannuksista. Tavanomaisissa tien parantamiskohteissa tuen osuus tällä hetkellä on 50 % ja eräissä merkittävimmissä siltakohteissa enintään 75 %. Kuntien tuki kyseisiin kohteisiin on vaihdellut välillä 0–20 %. Vuonna 2016 voidaan avustaa vain yksittäisiä tienparannuskohteita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-2 000
Yhteensä	-2 000

2016 talousarvio	3 000 000
2015 talousarvio	5 000 000
2014 tilinpäätös	8 000 000

(70.) *Jäänmurtajan hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	55 000 000
2014 tilinpäätös	46 000 000

76. *Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 997 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maantielain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen
- 2) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen
- 3) maantietä tai rautatietä varten tarvittavien alueiden sekä tilusjärjestelyihin käytettävien vaihtomaiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tie- tai ratasuunnitelman hyväksymistä
- 4) ratalain (110/2007) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten maksamiseen sekä lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen
- 5) väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen maksamiseen
- 6) vesilain (587/2011) mukaisten korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Tiealueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin on tarkoitus käyttää 28 440 000 euroa, rata-alueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin 6 540 000 euroa sekä maa- ja vesialueiden hankintoihin ja korvauksiin 17 000 euroa.

2016 talousarvio	34 997 000
2015 talousarvio	34 997 000
2014 tilinpäätös	21 326 584

77. *Väyläverkon kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 343 030 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) momentille budjetoitujen väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin
- 2) sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunnittelusta aiheutuviin menoihin ennen kuin hankkeen aloittamisesta tehdään päätös valtion talousarvion yhteydessä.

Valtuus

Valtuus tehdä sitoumuksia uusiin väylähankkeisiin: Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja enintään taulukossa mainittu määrä (sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä):

Uudet väylähankkeet

Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä (euroa)

Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000 000
--	------------

Valtuus tehdä sitoumuksia aiempina varainhoitovuosina päätettyihin väylähankkeisiin:

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin, aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään taulukossa mainittu määrä (sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot):

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä (euroa)

Tiehankkeet

Vt 6 Lappeenranta—Imatra	177 000 000
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	80 000 000
Vt 5 Päiväranta—Vuorela	90 000 000
Vt 6 Joensuun kohta	47 100 000
E18 Haminan ohikulkutie	180 000 000
Vt 8 Sepänkylän ohikulkutie	57 500 000
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	75 500 000
E18 Koskenkylä—Kotka erillishanke	37 000 000
Vt 8 Turku—Pori	92 500 000
Länsimetron liityntäyhteydet	19 900 000
Vt 4 Rovaniemen kohta	25 000 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	76 000 000
Mt 148 parantaminen Keravan kohdalla	13 000 000
Vt 3 Arolammin eritasoliittymä	6 000 000
Kt 77 Viitasaari—Keitele	13 000 000
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu—Kajaani—Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000

Ratahankkeet

Rovaniemi—Kemijärvi, sähköistys	24 000 000
Kehärata	509 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Keski-Pasila, länsiraide	40 000 000
Riihimäen kolmioraide	10 000 000
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000 000
Pännäinen—Pietarsaari, sähköistys	4 000 000

Vesiväylähankkeet

Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä
(euroa)

Pietarsaaren meriväylä	11 400 000
Uudenkaupungin meriväylä	11 000 000
Rauman meriväylä	20 000 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000

Yhteiset väylähankkeet

Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	158 000 000
---	-------------

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikki valtion suoralla talousarviorahoituksella toteutettavien väylähankkeiden määrärahat. Hankkeiden ulkopuoliset rahoitusosuudet otetaan huomioon momentilla 12.31.10 silloin, kun Liikennevirasto maksaa ensin ja laskuttaa ulkopuolista tahoja sen jälkeen. Vastaavasti tämän momentin määräraharat jää pienemmäksi. Ulkopuolisella rahoitusosuudella tarkoitetaan muiden tahojen osallistumista valtion vastuulle kuuluvien väylähankkeiden kustannuksiin.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Ulkopuolisen rahoituksen osuus sopimusvaltuudesta milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2016 milj. €	Rahoitus- tarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset väylähankkeet							
Tiehankeet							
E18 Haminan ohikulkutie	TA 2011	2015	180,0	5,2	166,2	3,5	-
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	TA 2011/ II LTA 2014	2016	75,5	2,4	63,7	8,0	3,8
Vt 8 Turku—Pori	LTA 2013/ II LTA 2014	2018	92,5	2,5	64,1	19,0	6,9
Vt 4 Rovaniemen kohta	TA 2014	2016	25,0	2,0	19,1	3,9	-
Vt 5 Mikkelin kohta	TA 2014	2017	27,0	3,0	14,0	7,7	2,3
Mt 101 Kehä I parantaminen	TA 2014	2018	32,0		11,4	5,0	15,6
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	LTA 2014	2018	76,0		7,6	39,2	29,2
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	TA 2015	2017	27,0		2,0	13,0	12,0
Vt 8 Oulu—Kajaani—Vartius	TA 2015	2016	15,0		2,7	7,3	5,0
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	LTA 2015	2017	22,5		3,0	14,5	5,0
Ratahankeet							
Pohjanmaan rata	TA 2011/ III LTA 2011/ TA 2015	2017	674,0		577,3	71,5	25,2
Keski-Pasila, länsiraide	TA 2014	2020	40,0		9,0	9,0	22,0
Riihimäen kolmioraide	TA 2015	2016	10,0		4,5	5,5	-

	Hyväksytty	Valmis lii- kenteelle	Sopimus- valtuus milj. €	Ulkopuolisen ra- hoituksen osuus sopimusvaltuu- desta milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2016 milj. €	Rahoitus- tarve myö- hemmin milj. €
Helsinki—Riihimäki rataosan kapa- siteetin lisääminen, 1. vaihe	TA 2015	2020	150,0		2,0	30,0	118,0
Pännäinen—Pietarsaari, sähköistys	TA 2015	2017	4,0		0,5	3,0	0,5
Vesiväylähankkeet							
Rauman meriväylä	II LTA 2014	2017	20,0		1,0	10,0	9,0
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	TA 2015	2018	40,0		4,0	15,0	21,0
Yhteiset väylähankkeet							
Äänekosken biotuotetehtaan liiken- nejärjestelyt	LTA 2015	2018	158,0		13,0	50,0	95,0
Pisara-radnan suunnittelu	TA 2012	2016		6,8	29,0	11,0	-
Muu kehittämisen hankesuunnittelu					-	5,0	-
Keskeneräiset väylähankkeet yh- teensä			1 668,5	21,9	994,4	331,0	370,5
Uudet väylähankkeet							
Helsingin ratapihan toiminnallisuus- den parantaminen	TA 2016	2019	60,0	-	-	12,0	48,0
Uudet väylähankkeet yhteensä			60,0	-	-	12,0	48,0
Keskeneräiset ja uudet väylähank- keet yhteensä			1 728,5	21,9	994,4	343,0	418,5

Keskeneräisten tässä talousarviossa määrärahaa saavien hankkeiden sopimusvaltuudet ilman hankesuunnittelua ovat yhteensä 1 668,5 milj. euroa, josta ulkopuolisten rahoitusosuus on 21,9 milj. euroa. Vuoden 2015 loppuun mennessä arvioidaan näiden hankkeiden määrärahojen kumulatiiviseksi käytöksi 965,5 milj. euroa. Vuonna 2016 momentin mitoituksessa on otettu huomioon määrärahoja 315,03 milj. euroa. *Uusista hankkeista* aiheutuu valtiolle menoja vuonna 2016 yhteensä 12,0 milj. euroa. *Väylähankkeiden suunnittelusta* aiheutuu menoja lisäksi yhteensä 16,0 milj. euroa.

Momentin 343,03 milj. euron määrärahasta on valtion rahoitusosuutta 339,9 milj. euroa. Vuodelle 2016 kertyy ulkopuolisia rahoitusosuuksia noin 3,1 milj. euroa, jotka on otettu huomioon momentilla 12.31.10.

Uuden hankkeen perusteluna esitetään seuraavaa:

Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen

Hankkeen tavoitteena on vähentää lähi- ja kaukojunaliikenteen häiriöitä Helsingin alueella ja muualla Suomessa sekä lisätä ratapihan kapasiteettia. Hanke mahdollistaa junaliikenteen tarjonnan kasvattamisen, vähentää ratapihalla tapahtuvien liikenteen häiriöiden vaikutusta ja mahdollistaa laajemmat kunnossapitotyöalueet. Hankkeessa lisätään Helsingin ratapihan vaihteita ja tiivistetään opastinjärjestelmää. Hankkeen kustannusarvio on 60,0 milj. euroa (MAKU 2010: 122). Vuoden 2016 määräraha on 12,0 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018	2019—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Keskeneräiset väylähankkeet	315 030	213 390	92 000	65 158	685 578
Uudet väylähankkeet	12 000	19 000	23 000	6 000	60 000
Menot yhteensä	327 030	232 390	115 000	71 158	745 578

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 536,4 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos	2 889
Yhteensä	2 889

2016 talousarvio	343 030 000
2015 I lisätalousarvio	18 716 000
2015 talousarvio	340 141 000
2014 tilinpäätös	472 252 000

78. Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 56 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin. Ulkopuolisten rahoittajien suorittamat ja valtion jälkikäteen maksamat rahoitusosuudet budjetoidaan maksuperusteisina.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan ulkopuolisten tahojen rahoitusosuudet väyläverkon kehittämishankkeiden valtion menoista. Ulkopuolisten rahoittajien (esim. kunnat ja yritykset) rahoitusosuudet budjetoidaan momentille sen mukaisesti milloin valtio maksaa ne rahoittajille takaisin.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2016 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset väylähankkeet						
Tiehankeet						
Vt 12 Tampereen rantaväylä	TA 2012/LTA 2013	2017	61,0	5,0	26,0	30,0
E18 Kehä III, 2. vaihe	TA 2013/LTA 2013	2016	110,0	39,0	30,0	21,0
Fennovoiman tieyhteys	TA 2015	2015	7,4	-	-	7,4
Yhteensä			178,4	44,0	56,0	58,4

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018	2019—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Ennen vuotta 2016 tehdyt sitoumukset	56 000	58 400	-	-	114 400

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 31,8 milj. euroa. Valtuuksien uusiminen aiheutuu hankkeiden etenemisen mukaan tehtävistä sopimuksista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	34 000
Yhteensä	34 000
2016 talousarvio	56 000 000
2015 talousarvio	22 000 000
2014 tilinpäätös	25 000 000

79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 105 970 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väylaverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta elinkaarihankkeina aiheutuviin menoihin.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikkien elinkaarihankkeiden valtion rahoitusosuuden edellyttämät määrärahat. Vuonna 2016 momentilta rahoitetaan kolmea elinkaarihanketta.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2016 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset elinkaarihankkeet						
E18 Muurla—Lohja	LTA I 2004	2008	700,0	285,2	41,6	408,2
E18 Koskenkylä—Kotka	TA 2010	2014	650,0	93,7	62,0	494,3
E18 Hamina—Vaalimaa	TA 2014	2018	660,0	5,7	2,4	652,0
Yhteensä			2 010,0	384,6	106,0	1 554,5

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018	2019—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Ennen vuotta 2016 tehdyt sitoumukset	105 970	101 210	126 450	1 326 790	1 660 420

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 243,5 milj. euroa. Valtuuksien uusiminen aiheutuu hankkeiden etenemisen mukaan tehtävistä sopimuksista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	8 220
Yhteensä	8 220
2016 talousarvio	105 970 000
2015 talousarvio	97 750 000
2014 tilinpäätös	69 000 000